

Opera v Opavě

Olga Janáčková

Dvousouborové Slezské divadlo v Opavě, jehož operní soubor patří k nejmenším v České republice, je jedním z typických reprezentantů naší divadelní sítě zaslouženě žijící v podobě, kterou jí vtiskl dávný historický vývoj Čech, Moravy a Slezska. Právě tato menší, tzv. oblastní divadla udržují nejen kulturní úroveň měst, v nichž vyvíjejí svou činnost, ale i dalších míst, kam zajíždějí. Plní nezastupitelnou funkci kulturního centra, které na sebe nabaluje další a další kulturní aktivity. Živý divadelní organismus působící v nepřítli velkém městě je jednou z mála záruk pro zachování kulturnosti daného společenství. Vedení města bere s finančním dotováním živého umění na sebe právo

ky divadla, instalován byl Bezpečnostní řídicí systém Simatic S7-300 s CPU319F-3PN/DP, 2 řídicí systémy Simotion D445-1 (...). Veškerou technologii nyní ovládá multipanel MP377 s dotykovou obrazovkou 19", který pochopitelně umožňuje archivovat jednotlivé inscenace. Opravou prošla vzduchotechnika, která byla doplněna o klimatizaci hlediště, jeviště, orchestřiště a části technického zázemí, hlediště dostalo nová sedadla, byla opravena jeho štuková výzdoba a vyměněny tapety a koberce.

Rekonstrukce přišla na více než 114 milionů korun, 85 procent těchto nákladů uhradila Evropská unie a město Opava zaplatilo ze svého rozpočtu stavební práce za téměř

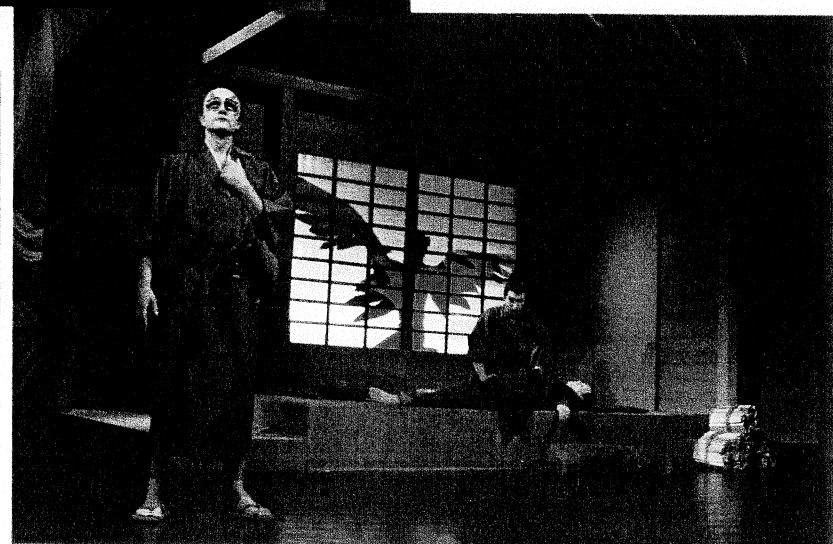
Takto důkladnou rekonstrukci prošla opavská divadelní budova již poněkoličtější – přinejmenším potřetí. Připomeňme razantní úpravu průčelí divadla v padesátých letech do nepřijemně strohé podoby, jejíž součástí byly dvě budovatelské dvojice v nadživotní velikosti, a především vítaný návrat k původní novorenesanční architektuře divadla v letech 1990–1992 za ředitele Václava Kožušníka. Když se tehdy za končící rekonstrukce v divadelním orchestřišti už zkoušelo – zaznamenali zúčastnění nejen hluk dokončovacích prací, ale také pád jistého pracovního nástroje přímo do „zkouškového procesu“. Připravovali tenkrát s dirigentem Oldřichem Bohuňovským (v té době šéf opery, 1990–1993) legendární inscenaci Janáčkovy *Její pastorkyně*, která de facto inspirovala vznik celostátního Festivalu českého hudebního divadla Praha v roce 1993. Opavský soubor za ni obdržel hned dvě z prvních „Libušek“ v historii festivalu – jednu za hudební nastudování inscenace (O. Bohuňovský a Kremena Pešakova), druhou získala představitelka Jenůfky Valentina Čavdarova, režisérem inscenace byl Václav Věžník. (Původní keramickou Libušku vytvořila Daniela Holubková žijící v Opavě v nedalekých Bratřovicích.) Festival českého hudebního divadla, pražské operní bienále, které letos proběhlo jako Opera 2011, byl ve svých počátcích s opavským operním souborem osudově propojen. Mimořádná interpretační a ovšem i emocionální kvalita opavské *Její pastorkyně*, již Slezské divadlo zahajovalo roku 1992 po dvou letech rekonstrukce svůj obnovený provoz – to byl po dramaturgické stránce více než šťastný nápad. Na inscenaci se spolupodíleli bulharští umělci z Plovdivu, kteří byli v Opavě angažováni (Valentina Čavdarova a další pěvci, or-

Saint-Saëns: Samson a Dalila

a povinnost vnímat potřeby svého regionu a podporovat kultivování jeho obyvatelů – a to bez ohledu na to, kolik z nich divadlo pravidelně navštěvuje. Nemyslím si, že se opavské divadlo příliš vymyká postavení jiných divadelních institucí v kulturní sféře dalších měst naší republiky, je však potěšující, že Slezské divadlo Opava prošlo za nynějšího ředitele Jindřicha Paskera významnou rekonstrukcí, která se dotkla nejen technického zázemí jeviště a hlediště, ale také jeho dlouho opomíjených zkušebních prostor.

Jak k tomu došlo? Je to „jednoduché“. Městu Opava se podařilo získat z fondů Evropské unie dotaci z „Regionálního operačního programu NUTS II Moravskoslezsko na kompletní technickou rekonstrukci Slezského divadla v rámci projektu Zlepšení technických podmínek činnosti Slezského divadla v Opavě, registrační číslo: CZ.1.10/3.1.00/04.00974“. Kompletní rekonstrukcí prošla jevištní technologie včetně modernizace točny, scénického osvětlení a ozvučení, modernizováno bylo celé řízení jevištní techniky

Júzuru: Večerní jeřáb

fota Slezské divadlo Opava

deset milionů korun. Jedním z nejvítanějších výdobytků rekonstrukce je „nová“ orchestrální zkušebna, která byla do té doby už dlouho v téměř havarijním stavu. Holá fakta? Ale jak potěšující!

chestrální hráči, členové baletu) a z nichž někteří spolupracují se Slezským divadlem úspěšně dodnes. Jmenujme alespoň sbormistryni Kremenu Pešakovou, která dokáže i ty nejnáročnější sborové party vypracovat

Slezské divadlo Opava...

... a jeho hlediště

od nejmenších detailů až po jejich dokonalé provázání s hudební a jevištní strukturou díla. Ji vedený sbor prochází historií opavského operního souboru jako stálice, na niž je možno spoléhat.

Také opavský orchestr měl štěstí na dobré dirigenty. V době, kdy Oldřich Bohuňovský odcházel jako šéf do Divadla J. K. Tyla v Plzni, nastoupil v Opavě na šéfovské místo mladý talentovaný dirigent a sbormistr Petr Šumník (1995–2001), který z pražského Festivalu v roce 1997 přivezl „Libušku“ za hudební nastudování a za výkon orchestru v inscenaci Pucciniho *Bohéma* (Opava 1996, režie Bedřich Jansa, scéna Ladislav Vychodil), další operní bienále roku 1999 ocenilo opavskou inscenaci opery Ilji Hurníka *Oldřich a Boženka* (Opava 1999, dirigent týž, režie Jana Andělová-Pletichová, scéna Vladimír Šrámek) a do třetice se P. Šumník spolupodílel v roce 2001 na vynikající inscenaci Poulencových *Dialogů karmelitek* (česká premiéra v Opavě 2000, režie F. Preisler j. h., scéna A. Babraj). Ani festivalový ročník 2003 nenechal Opavu odjet bez ocenění – tentokrát získala Libušku po delší době opět nejen inscenace Verdiho *Loupežníků* (dirigent Jan Snítíl, režie Josef Novák, výprava Dana Svobodová), ale také představitelka Amálie Katarína Kramolišová. Rok 2004 přinesl Opavě výraznou inscenaci Belliniho *Normy* (dirigent Damiano Binetti, režie Jana Andělová-Pletichová) a za ztvárnění titulní role byla Kataríně Kramolišové udělena prestižní Cena Thálie.

Na další vývoj opavského operního souboru mělo zásadní vliv právě hostování a později také angažmá italského dirigenta Damiana Binettiho (od roku 2007 šéf opery), který v Opavě uvedl celou sérii italských oper (*Norma* 2004, *Tosca* 2005, *Il trovatore* 2006, *Gianni Schicchi*, *Suor Angelica* 2008, *Lucia di Lammermoor* 2008, *Rigoletto* 2009, *Bohéma* 2010) a roku 2006 také *Dona Giovanniho*. Uvádění oper v italském originále, v této době u nás běžné, bylo v Opa-

vě tou nejpřirozenější volbou. Binetti, sám zpěvák (zpíval od roku 1992 v Pražských madrigalistech a od roku 1995 je také řídil), kumštýř s citem pro operní strukturu, měl a má pochopitelně podstatný vliv na formování vztahu celého souboru k italskému repertoáru. Jím řízené opery mají nejen vnější efektivní znaky, bez nichž se neobejdou, pulzuje v nich detailní stavba i těch nejmenších hudebních frází, které u mnoha našich dirigentů zůstávají nepovšimnuty. Binettiho hudební nastudování svědčí o jeho schopnosti soustředěné práce s orchestrem, ale také se sólisty a se sborem. Pracuje se smyslem pro detail, avšak zachovává si přesný smysl pro vyváženost celku. Většinu ze zmíněných inscenací režírovala kmenová režisérka souboru Jana Andělová-Pletichová, dvakrát se souborem spolupracoval Ladislav Štros (*Rigoletto* 2009 a *Bohéma* 2010).

Další linií opavské dramaturgie uskutečňuje dirigent Jan Snítíl, v roce 2001 šéf souboru, který se s mnoha výjimkami (*Loupežníci* 2002, *Carmen* 2003, *La clemenza di Tito* 2010) věnuje především českému repertoáru (*Jakobín*, *Prodaná nevěsta*, *Rusalka*, *Hry o Marii*, *České jesličky*) doplněnému o opery slovanského původu (*Halka*, *Carská nevěsta*). Pod jeho vedením uvedl opavský soubor světovou premiéru opery Andream Pflügera *Historie jednoho snu* (2004) a v roce 2007 také mimořádně zajímavou českou premiéru japonské opery *Júzuru* (*Večerní jeřáb*) skladatele Ikumy Dana (režie a kostýmy Tokio Kenneth Oshka, výprava Alexandr Babraj) v japonském originále. S touto velmi úspěšnou inscenací navštívili opavští umělci Japonsko a při té příležitosti seznámili tamní diváky také se Smetanovým *Daliborem*.

Opavský operní soubor procházel spolu se svými činoherními a baletními souputníky mnoha změnami, jeho nedocentelnou devizou však zůstává pestrý dramaturgický plán, který se nevyhýbá ani náročným operám

světového repertoáru, ani uvádění dosud neznámých novinek. Orchester řízený D. Binettiem a J. Snítilem dosahuje obdivuhodných výsledků stejně jako sbor vedený K. Pešakovou. Dramaturgický plán operního souboru obsahuje obvykle tři operní a dvě operetní premiéry, což přináší zvláště sólistům cenné herecké zkušenosti. Do Slezského divadla přišel z Jihočeského divadla v Českých Budějovicích tenorista Michal P. Vojta, jemuž se v Opavě znamenitě daří. Díky jeho pěvecké i představitelské spolehlivosti a díky Kataríně Jorda Kramolišové mohl opavský soubor uvést rozsáhlý repertoár s náročnými pěveckými party. Nesmíme však zapomenout na další pěvce, ať už jsou zde ve stálém angažmá nebo hostují (Nikolaj Někрасov, Jakub Kettner ad.).

Letos, v době, kdy ještě probíhala rekonstrukce divadelní budovy a zdaleka ne všechny cestičky vedoucí od nových technických vymožeností byly prozkoumané, se v Opavě chystala premiéra opery C. Saint-Saëns *Samson a Dalila*, v níž Michala P. Vojtu střídal v roli Samsona mladý korejský tenorista Kisun Kim a okouzující Dalilou byla Ilona Kaplová. Opavský soubor pod vedením svého šéfa D. Binettiho odvedl s touto inscenací jeden z nejpřesvědčivějších výkonů na festivalu Opera 2011. Ač tentokrát Opava nezískala žádnou z Libušek, nezůstala stranou. Obecenstvo i odborníci ocenili cílevědomou práci celého souboru, obdivuhodně znějící orchestr, skvěle připravený sbor a kvalitní sólisty.

V létě hostoval opavský operní soubor v Teatru Manoel hlavního města La Valletta na Maltě s operou *Lucia di Lammermoor*, velmi tam uspěl a o příštích prázdninách je tam pozván znovu, tentokrát s Verdiho *Trubadúrem*. Slezské divadlo Opava oddané slouží svému městu a regionu a zároveň může vyvážet své inscenace i do vzdáleného zahraničí – je to divadlo, které opravdu naplno žije! (Viz také článek *Slezské divadlo Opava*, HARMONIE 11/2003.) ■